

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Opgave 1 Please vote for me

1 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg met de verkiezing in groep 5 wat Gutmann bedoelt met onderwijs door democratie: onderwijs door democratie gaat om het aanleren van democratische vaardigheden, deze vaardigheden staan ook centraal bij de verkiezing in groep 5.

voorbeeld van een goed antwoord:

Met onderwijs door democratie bedoelt Gutmann dat je niet alleen over democratie kan leren, maar democratie ook leert door die in de praktijk te brengen op school. Hierbij ligt de nadruk op democratische vaardigheden, zoals in het openbaar spreken en naar elkaar luisteren. De verkiezingen in groep 5 van basisschool Evergreen, waarbij leerlingen moeten debatteren en spreken, zijn hier een voorbeeld van.

2 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Gutmanns argument dat ouders geen volledige zeggenschap over het onderwijs moeten hebben: het aanleren van tolerantie is een voorwaarde voor maatschappelijke vrijheid / onderwijs moet kinderen beschermen tegen de vooroordelen van hun ouders 1
- een uitleg dat Gutmann geen bezwaar zou hebben tegen de bemoeienis door de ouders in *Please vote for me*, omdat ouders in dit geval geen (volledige) zeggenschap over de inhoud van het onderwijs claimen / niet tolerantie tegenover andersdenkenden proberen te onderdrukken 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Amy Gutmann vindt dat ouders nooit volledige zeggenschap over het onderwijs aan hun kinderen kunnen hebben. Als volwassenen het recht op vrijheid hebben, dan moeten kinderen volgens haar ook onderwijs krijgen dat deze maatschappelijke vrijheid mogelijk en betekenisvol maakt. Ouders moeten daarom accepteren dat kinderen onderwijs krijgen waarbij in ieder geval tolerantie wordt aangeleerd. Ook als dat gaat om tolerantie tegenover een manier van leven die zij zelf afwijzen. 1
- Hoewel Gutmann tegen volledige zeggenschap van ouders over het onderwijs is, betekent dat niet dat ouders geen zeggenschap hebben. Ouders mogen hun kinderen dus best enigszins dwingend aanmoedigen om deel te nemen aan een verkiezingswedstrijd. Daarmee proberen zij namelijk niet volledige zeggenschap over het onderwijs zelf uit te oefenen of tolerantie tegenover anderen te onderdrukken. 1

Vraag	Antwoord	Scores

3 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argument tegen de definitie van democratie in tekst 1 met Nozicks opvatting van democratie: mensen in een democratie zijn onvrij, omdat een meerderheid de macht heeft over het leven van een burger.

voorbeeld van een goed antwoord:

Nozick zou het niet eens zijn met deze definitie van democratie. In een democratie lijkt het alleen maar alsof mensen vrij zijn en hun eigen meester zijn. In werkelijkheid is democratie volgens Nozick een vorm van slavernij, waarbij de meerderheid als een meerkoppige meester over de individuele burger heerst.

4 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een argument voor de definitie van democratie in tekst 1 met Rousseaus opvatting van democratie: in een directe democratie stelt de burger zichzelf de wet.

voorbeeld van een goed antwoord:

Rousseau zou het eens zijn met deze definitie van democratie. Alleen in een (directe) democratie kan de mens vrij en autonoom zijn. In een directe democratie zijn mensen namelijk hun eigen meester, omdat zij als burger zichzelf de wet stellen. Door zichzelf de wet op te leggen, is de burger in een directe democratie vrij.

5 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat tekst 2 een voorbeeld is van wat Tocqueville bedoelt met zelfbestuur: in de commissie die Cheng Cheng voorstelt nemen burgers samen verantwoordelijkheid 1
- een uitleg dat Tocqueville zelfbestuur belangrijk vindt met het gevaar van individualisme: het individualisme dat het gevolg is van het gelijkheidsstreven leidt tot teloorgang van de publieke zaak, wat tegengegaan kan worden door zelfbestuur 1
- een uitleg dat Tocqueville zelfbestuur belangrijk vindt met het gevaar van zachtmoedig despotisme: door het verlies van burgerzin krijgt de staat steeds meer macht over het leven van burgers / verliezen burgers het vermogen tot zelfbepaling, wat tegengegaan kan worden door zelfbestuur 1

Vraag	Antwoord	Scores

voorbeeld van een goed antwoord:

- Met zelfbestuur bedoelt Tocqueville dat burgers zich samen verantwoordelijk voelen voor de samenleving. Het bespreken van belangrijke beslissingen met een commissie, zoals Cheng Cheng voorstelt, is een voorbeeld van hoe dat zelfbestuur eruit zou kunnen zien. 1
- Tocqueville vindt zelfbestuur belangrijk om het gevaar van individualisme tegen te gaan. In een democratie is iedereen gelijk, waardoor mensen geen speciale verantwoordelijkheid meer voor elkaar voelen. Dat leidt tot individualisme waarbij iedereen alleen nog maar met zichzelf bezig is. Door zelfbestuur ervaren mensen weer dat ze afhankelijk zijn van elkaar. 1
- Ook helpt zelfbestuur het gevaar van het zachtmoedig despotisme tegen te gaan. Doordat mensen steeds minder betrokkenheid hebben bij elkaar en de samenleving, kijken mensen steeds meer naar de staat voor hulp, die daardoor steeds meer macht krijgt. Zo gaat de staat het leven van mensen steeds meer beheersen. Door zelfbestuur moeten burgers zich weer actief inzetten voor de samenleving, waardoor de macht van de staat kleiner wordt. 1

6 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat het onderwijs volgens Biesta ruimte moet geven aan politiek bestaan: leerlingen moeten in staat zijn vanuit zichzelf te handelen en anderen daartoe ook in staat stellen 1
- een uitleg met het voorbeeld van de verkiezing in groep 5 dat volgens Biesta de verantwoordelijkheid voor politiek bestaan niet alleen bij het onderwijs kan liggen: het is een onrealistische verantwoordelijkheid / individualistische benadering van onderwijs / individualistische visie op democratie om het onderwijs verantwoordelijk te houden voor politiek bestaan, zoals door een verkiezing op school 1

Vraag	Antwoord	Scores

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Biesta draait het onderwijs niet alleen om kennis en vaardigheden. Op school moet ook ruimte worden gegeven voor politiek bestaan. Daarmee bedoelt hij dat leerlingen democratische personen moeten kunnen zijn, die in staat zijn om zelf te handelen en ook anderen de ruimte geven om op hun eigen manier, voor altijd, in dezelfde wereld te leven. 1
- Biesta heeft kritiek op een instrumentele visie op burgerschapsonderwijs, waarbij het onderwijs de verantwoordelijkheid krijgt om maatschappelijke problemen op te lossen. Volgens zo'n benadering zou je door het organiseren van een verkiezing op school bijdragen aan het ontwikkelen van een democratische cultuur. Wanneer je uitgaat van politiek bestaan zoals Biesta doet, is het daarentegen niet realistisch om het onderwijs verantwoordelijk te houden voor deze democratische cultuur. Een verkiezing op school is bijvoorbeeld echt niet genoeg voor leerlingen om politiek te kunnen bestaan, zoals ook te zien is bij de leerlingen uit groep 5, die niet in een democratische cultuur opgroeien. De verantwoordelijkheid voor de toekomst van de democratie ligt vanuit Biesta's opvatting bij de samenleving als geheel. 1

Vraag	Antwoord	Scores

7 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat een argumentatie of democratie past bij de menselijke natuur, met:

- het voorbeeld van de verkiezingswinst van Luo Lei, en 1
- Dahls opvatting dat een democratie een democratische cultuur veronderstelt: om een democratie te laten slagen is een democratische instelling van burgers noodzakelijk 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens mij laat de verkiezingswinst van Luo Lei zien dat democratie bij de menselijke natuur past. De menselijke natuur draait volgens mij om strijd en het recht van de sterkste. Dat speelde ook een rol bij de herverkiezing van Luo Lei. Democratie zie ik als een strijd om het leiderschap en die strijd heeft Luo Lei nu eenmaal gewonnen, wat je ook van deze uitkomst vindt. 1
- Dahl gaat ervan uit dat een democratische houding aangeleerd moet worden en een democratische cultuur daarom nodig is. Ik vind dat dit niet nodig is, omdat democratie past bij de menselijke natuur. Het strijden om leiderschap hoeft niet apart aangeleerd te worden binnen een democratische cultuur, dat kunnen de jonge kinderen uit groep 5 ook al prima. En ook in landen waar burgers een democratische houding hebben, komen verkozen leiders lang niet altijd hun verkiezingsbeloftes na. Luo Lei is daarom geen uitzondering als hij na de verkiezing weer met harde hand de klas leidt. 1

of

- Volgens mij maakt de herverkiezing van Luo Lei duidelijk dat democratie niet past bij de menselijke natuur. De jonge kinderen blijken een voorkeur te hebben voor een sterke en strenge leider met dictatoriale trekjes. Deze voorkeur laat volgens mij zien wat de menselijke natuur kenmerkt en dat botst met gelijkheid als kenmerk van een democratie. De verkiezingswinst van Luo Lei laat daarmee ook zien dat alleen een democratisch gekozen leider dus niet automatisch voor een democratische cultuur zorgt. 1
- Als democratie niet past bij de menselijke natuur, pleit dit des te meer voor Dahls opvatting dat een democratie een democratische cultuur nodig heeft. Je moet kinderen dan heel bewust opvoeden tot burgers met een democratische instelling, bijvoorbeeld door burgerschapsonderwijs. 1